

Scenariusz zajęć „Poczuj na własnej skórze”

Czas trwania:

60-90 minut

Grupa wiekowa:

10-15 lat

Cele:

- dyskusja i refleksja nad problemem mowy nienawiści,
- uświadomienie wagi problemu (podanie najnowszych danych dot. mowy nienawiści w Polsce),
- uświadomienie, jak można walczyć z mową nienawiści – wyrobienie aktywnej postawy wśród uczestników, odejście od podejścia „mnie to nie dotyczy”,
- wyrobienie własnego zdania na temat hejtu,
- wyposażenie uczestników w „narzędzia” bezprzemocowego przeciwdziałania mowie nienawiści – „rozumiem, słucham, argumentuję, a nie atakuję”.

Potrzebne materiały:

- kopie stron „Widzisz hejt?” z książki „O Żydach i Żydówkach”,
- balony i markery,
- przybory do pisania,
- koperty,
- przygotowane karteczki z przykładami mowy nienawiści,
- linki do przydatnych stron:
<http://uprzedzuprzedzenia.org/czym-mowa-nienawisci/>
<http://uprzedzuprzedzenia.org/czym-mowa-nienawisci/hejt-w-polsce-diagnoza/>
<http://uprzedzuprzedzenia.org/czym-mowa-nienawisci/geneza-hejtu/>
<http://uprzedzuprzedzenia.org/czym-mowa-nienawisci/e-kursy/>

Jak promować spotkanie?

- Jeśli często pracujesz z osobami z tej grupy wiekowej, przekaz zaproszenia dzieciom, ich rodzicom, a także nauczycielom.
- Przygotuj plakat z informacją o warsztatach (pamiętaj, aby wywiesić go także poza biblioteką).
- Zamieść informację o spotkaniu na stronie internetowej Twojej biblioteki, blogu czy profilu na Facebooku.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Zalecamy, by te zajęcia prowadziły osoby z doświadczeniem trenerskim.

Zamiast wstępu

Powitaj uczestników i uczestniczki i zaprezentuj ogólnie przebieg zajęć.

Ćwiczenia

Zajęcia mogą mieć cztery etapy: a) sprzeciw, b) doświadczenie, c) empatia, d) przeciwwaga, z którymi korespondują poszczególne ćwiczenia zawarte w niniejszym scenariuszu, czyli a) siła argumentów, b) moja opinia jest najważniejsza, c) „przeżyj to sam”, d) przeciwwaga, czyli dobre słowo. Zasadniczo zajęcia są pomyślane tak, żeby je przeprowadzić w całości, niemniej jednak możliwe jest również wybieranie poszczególnych ćwiczeń i komponowanie ich w odpowiedzi na potrzeby grupy.

Ad. A) Siła argumentów!

Mowa nienawiści popularnością cieszy się najbardziej w Internecie – na Facebooku, forach dyskusyjnych i w komentarzach na stronach internetowych. Zablokowanie użytkownika posługującego się mową nienawiści to tylko jedno rozwiązanie. Drugim jest merytoryczna dyskusja i użycie siły... argumentów!

Podziel uczestników na kilkusobowe zespoły. Każdemu zespołowi wręcz kartki, na których będą wypisane przykłady mowy nienawiści, np.:

- „Homoseksualizm to choroba, gejów powinno się leczyć, a nie akceptować.”
- „Arabowie to terroryści i powinno się ich zamknąć w więzieniach.”
- „Każdy Cygan i Rom to złodziej.”
- „Kobiety są głupsze od mężczyzn, dlatego powinny mniej zarabiać.”
- „Wszyscy ludzie brzydzą się lesbijek.”
- „Uchodźcy z Syrii roznoszą choroby i powinni wracać, skąd przyszli.”
- „Murzyn to nie człowiek, tylko małpa.”

Niech każdy zespół w kreatywny, grzeczny sposób odpisze na taki komentarz, jednocześnie nie posługując się samemu mową nienawiści (nie powinien pisać na przykład: „Sam jesteś małpa”); do tego będzie potrzebna stała superwizja prowadzącego/prowadzącej zajęcia. Wskażcie słowa kluczowe, świadczące o niewiedzy osoby posługującej się mową nienawiści (np. wszyscy, każdy itp.). Po zakończeniu zadania porównajcie różne odpowiedzi na te same przykłady i porozmawiajcie o sile argumentów, która jest mocniejsza od siły nienawiści i niewiedzy!

Ad. B) „Moja opinia jest najważniejsza?”

Prowadząca/prowadzący zajęcia rozdaje uczestnikom po dwa balony i po jednym markerze. Uczestnicy mają nadmuchać balony i napisać na jednym istotną dla nich wartość (jak odwaga, przyjaźń, tolerancja), a na drugim swoją opinię dotyczącą siebie samego (na przykład „świetnie pływam”, „biegam bardzo szybko”, „jestem dobrym kolegą/koleżanką”).

Zadanie będzie polegało na tym, że każdy z uczestników będzie musiał podrzucać swoje dwa balony, tak aby nie upadły na ziemię; jeśli balon upadnie, pozostali uczestnicy mogą go zdeptać, przekłuć.

Po zakończeniu zabawy (5-10 minut) uczestnicy pokazują, czy udało im się ocalić swoją opinię/swoją wartość przed dotknięciem ziemi czy zniszczeniem przez innych.

Prowadzący zajęcia moderuje dyskusję, zadając uczestnikom pytania, jak się czuli, gdy niszczyli cudze balony i jak się czuli, gdy ich balony były niszczone.

Cel zabawy: pokazanie, że niejednokrotnie podczas dyskusji z innymi, szczególnie w Internecie (tam, gdzie mowa nienawiści objawia się najczęściej), uczestnicy rozmowy nie przejmują się wartościami innych, skupiają się tylko na swojej opinii, niejednokrotnie depreczując wartości innych. Mie jest to ani przyjemne, ani pożyteczne, ani rozwijające, dyskusja bowiem powinna opierać się na poszanowaniu poglądów innych.

Ad. C) „Przeżyj to sam”

Aby utrwalić wśród uczestników metody przeciwdziałania i reagowania na mowę nienawiści, należałoby wykonać ćwiczenia praktyczne, rozwijające kreatywność uczestników.

Proponujemy, aby podzielić uczestników na grupy, które będą musiały odtworzyć/stworzyć scenki rodzajowe, imitujące prawdziwe sytuacje i realne odpowiedzi oraz reakcje na mowę nienawiści np.: „w szkole kolega dokuczał mi, bo mam ciemny kolor skóry”, „koleżanka śmiała się ze mnie, kiedy płakałem – mówiąc, że zachowuje się jak baba”, „kolega powiedział, że mój tata to terrorysta, bo chodzi modlić się do meczetu”.

Wszystkie grupy powinny pracować pod superwizją opiekuna, który będzie im doradzał we wszelkich wątpliwościach i nadzorował, czy propozycje uczestników zostały poprawnie zrozumiane i zinterpretowane.

Pod koniec wszystkie grupy przedstawią przygotowane scenki (można z tego uczynić konkurs, z nagrodami lub bez).

Ad. D) Przeciwwaga, czyli dobre słowo

Każdy uczestnik dostanie kopertę ze swoim imieniem, kartki papieru i długopis.

Jego zadaniem będzie napisanie każdemu innemu uczestnikowi miłego słowa, doceniającego lub wspierającego, i wrzucenie go do koperty danej osoby.

Ma to na celu pokazanie, że nie tylko mowa nienawiści rośnie, ale i pozytywne inicjatywy, a bezsensowne, obraźliwe komentarze można zastąpić czymś pozytywnym, pożytecznym, czymś, co wraca, bowiem każdy uczestnik odejdzie z pełną kopertą miłych słów skierowanych pod jego adresem.

Zakończenie

Jeśli to możliwe, usiądź z uczestnikami i uczestniczkami w kręgu i zadaj im pytanie o najważniejszą lekcję, którą wynieśli z tych zajęć. W swoim podsumowaniu zwróć uwagę uczestników na to, że mowa nienawiści krzywdzi niewinnych ludzi i że każdy z uczestników i uczestniczek może przeciwdziałać tej formie agresji. Przed wyjściem, rozdaj uczestnikom kopie stron 43-47 (od strony „ZAMAŻ” do strony „Widzisz hejt?”), które zawierają praktyczne wskazówki, jak można przeciwdziałać mowie nienawiści na co dzień.

**Definicja terminu „mowa nienawiści” Komitetu Ministrów Rady Europy
(Rekomendacja nr R/97/20):**

Mowa nienawiści to wszelkie formy wypowiedzi, które szerzą, podżegają, propagują i usprawiedliwiają nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm oraz inne formy nietolerancji, wyrażające się w agresywnym nacjonalizmie i etnocentryzmie, dyskryminacji i wrogości wobec mniejszości, migrantów i ludzi o migranckim pochodzeniu, podważające bezpieczeństwo demokratyczne, spójność kulturową i pluralizm.

**HUMANITY IN
ACTION**
POLSKA

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

*Konkurs dla bibliotek „O Żydach i Żydówkach”
współorganizują Fundacja Rozwoju Społeczeństwa
Informacyjnego oraz Fundacja Humanity in Action Polska.*